

Statsrådets principbeslut om den övergripande säkerheten

Utfärdat i Helsingfors den 5 december 2012

Sisällys

1	Inledning	5
2	Begreppet övergripande säkerhet	7
3	Den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen samtövriga strategier och program som hänför sig till den övergripande säkerheten.....	7
4	Ansvarsfördelningen inom den övergripande säkerheten	8
	Statsrådet och ministerierna	8
	Ministerutskotten	9
	De centrala, behöriga specialmyndigheterna.....	10
5	Beredskap som en del av den övergripande säkerheten	11
	Säkerhetskommittén.....	11
	De behöriga beredskapsmyndigheterna	13
6	Hantering av störningssituationer	14
7	Tillgång till information, lägesbild och kommunikation	16
8	Ändringar av lagstiftningen som reformen kräver	18
BILAGA	Statsrådets principbeslut om den övergripande säkerheten	19

1 Inledning

Säkerheten i samhället hotas från många olika håll. De säkerhetshot som är av betydelse med tanke på Finland har blivit mer mångsidiga och allomfattande. Eftersom samhället bygger på nätverk är det mer sårbart än tidigare. Säkerhetshoten kan anknyta till varandra, vara svåra att förutse och uppstå med kort varsel.

I den internationella omvärlden är det ökande ömsesidiga beroendet mellan länderna i Europeiska unionen fortfarande av central betydelse. Vid sidan av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken vill unionen stärka den inre säkerheten genom att utveckla områdena för frihet, säkerhet och rättvisa. Den första strategin för Europeiska unionens inre säkerhet antogs år 2010.

I och med att omvärlden och hotbilderna har förändrats har det uppstått ett behov av att granska säkerheten på ett mer helhetsbetonat och övergripande sätt än tidigare.

I 2009 års säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse konstateras det att förändringarna i omvärlden, utvecklingen av förvaltningen och eventuella ändringar i lagstiftningen förutsätter att det görs en övergripande utredning om samhällets beredskap.

Statsrådet tillsatte den 17 december 2009 en kommitté (Hallbergs kommitté) för att göra en övergripande utredning av samhällets beredskap inför säkerhetshoten. Utredningen syftade till att bedöma den nuvarande modellen för totalförsvaret, strategin för tryggnad av samhällets vitala funktioner och programmet för den inre säkerheten samt innehållet, arrangemangen, ledningsförhållandena, ansvaret och genomförandet i anslutning till dem. Hallbergs kommitté överlämnade betänkandet "Beredskap och övergripande säkerhet" till statsrådet den 22 december 2010. Riktlinjerna i detta principbeslut utgår ifrån Hallbergs kommittés förslag.

Enligt betänkandet är beredskapsarrangemangen i Finland välfungerande och kräver inga större ändringar. Behovet av att granska säkerheten ur ett brett perspektiv accentueras när omvärlden och hotbilderna förändras. Kommittén har som mål att stärka den föregripande beredskapen. Utgångspunkten ska vara ett så brett säkerhetstänkande som möjligt, en övergripande säkerhet. Den nuvarande modellen för totalförsvaret är enligt kommitténs uppfattning fortfarande gångbar som verksamhetsmodell.

På framställning av statsministern fastställde regeringen i aftonskolan den 14 december 2011 att ett principbeslut av statsrådet om övergripande säkerhet ska utarbetas.

I principbeslutet definieras begreppet övergripande säkerhet och andra centrala begrepp i anslutning till den, och preciseras de olika förvaltningsområdenas ansvar i fråga om delområdena för den övergripande säkerheten. Begreppet övergripande säkerhet tas i bruk för att beskriva samhällets heltäckande beredskap för olika störningssituationer och undantagsförhållanden.

Målet är att lyfta fram den övergripande säkerhetens alla delområden och deras inbördes förhållanden och skapa en mer systematisk metod för att hantera säkerheten. Begreppet övergripande säkerhet innefattar även totalförsvaret. Principerna för totalförsvarsberedskap beskriver närmare alla de militära och civila åtgärder genom vilka Finlands nationella suveränitet samt befolkningens levnadsmöjligheter och säkerhet tryggas mot ett yttre hot, ett hot som förorsakas av andra stater eller något annat hot. Att man tar i bruk begreppet övergripande säkerhet medför ingen ändring vare sig i grunderna för beredskapsarrangemangen eller i försvarsministeriets uppgift när det gäller samordningen av totalförsvaret.

Inom modellen för hanteringen av den övergripande säkerheten kan samhällets resurser utnyttjas i enlighet med den behörighet som det har föreskrivits om på förhand, och på det sätt som har dryftats med tanke på helheten. De tillgängliga resurserna granskas gemensamt och utnyttjas på ett flexibelt sätt. Genom ett smidigt samarbete mellan aktörerna och en tydlig behörighetsfördelning får man resurserna att räcka till och kan dimensionera åtgärderna enligt hoten och krissituationerna.

För att verksamhetsmodellen för den övergripande säkerheten ska kunna utvecklas krävs det en kontinuerlig föregripande planering och beredning. De centrala strategiska riktlinjerna för den övergripande säkerheten fastställs i statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse och i statsrådets principbeslut om en säkerhetsstrategi för samhället, samt i de separata strategier och program som statsrådet har antagit och som gäller bl.a. statsrådets principbeslut om den inre säkerheten och statsrådets beslut om målen för försörjningsberedskapen.

Avsikten är att säkerhetshanteringen ska vara en fortgående process i samhället såväl under normala förhållanden som i olika störningssituationer och under undantagsförhållanden. En genomgripande hantering av säkerheten innefattar föregripande beredskap, störnings- och krisledning samt återhämtning efter störningar och kriser.

Principbeslutet om den övergripande säkerheten preciserar det som sägs i statsrådets principbeslut om en säkerhetsstrategi för samhället (YTS) (Statsrådets principbeslut 16.12.2010), som ligger till grund för principbeslutet. I principbeslutet om en säkerhetsstrategi har man utifrån en bred säkerhetsuppfattning definierat samhällets vitala funktioner och hoten mot dem samt förvaltningsområdenas ansvar och strategiska uppgifter. I strategin fastställs

- samhällets vitala funktioner och måltillstånd för dem,
- de hotmodeller som äventyrar de vitala funktionerna och eventuella störningssituationer som anknyter till dem,
- strategiska uppgifter för ministerierna som förutsätts för att funktionerna ska kunna tryggas och deras kontinuitet planeras,
- de grunder för krisledning som hanteringen av störningssituationer förutsätter,
- bevakningen och utvecklandet av hur strategin verkställs samt
- principerna för övning i beredskap och krisledning.

Säkerhetsstrategin för samhället framhäver vikten av beredskap och av att de för samhället vitala funktionerna tryggas i alla situationer. De hotmodeller som beskrivs i strategin gäller kraftförsörjningen, datatrafiken och informationssystemen, transportlogistiken, samhällstekniken, livsmedelsförsörjningen, finans- och betalssystemen, tillgången på finansiering för den offentliga ekonomin, befolkningens hälsa och välfärd, storolyckor, extrema naturfenomen och miljöhot, terrorism och annan brottslighet som äventyrar samhällsordningen, gränssäkerheten samt politisk, ekonomisk och militär påtryckning och användning av militära maktmedel.

Den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen är det centrala styrdokument där man utifrån en bred säkerhetsuppfattning också linjerar upp de grunder för den övergripande säkerheten som överspannar de olika regeringsperioderna.

Principbeslutet om den övergripande säkerheten klarlägger arrangemangen kring och ansvarsförhållandena inom den övergripande säkerheten i synnerhet på statsrådsnivå, med tanke på genomförandet av säkerhetsstrategin för samhället. Säkerhets- och försvarskommittén benämns säkerhetskommittén och förstärks så att den får en bredare medlemsbas. Kommittén bistår statsrådet och ministerierna inom statsrådet i den beredskap som syftar till att hantera den övergripande säkerheten och i samordningen av denna beredskap. Avsikten är också att

understryka att statsrådet och de behöriga myndigheterna när de hanterar och leder störnings-situationer ska fungera med den organisation och enligt de verksamhetsmodeller som tillämpas under normala förhållanden. Till säkerhetskommitténs uppgifter hör inte ledningen eller styrningen av störningssituationer eller undantagssituationer.

2 Begreppet övergripande säkerhet

Övergripande säkerhet är ett måltillstånd där de hot som riktas mot den nationella suveräniteten och befolkningens levnadsmöjligheter och mot andra vitala funktioner i samhället kan hanteras. Samhällets vitala funktioner tryggas genom samarbete mellan myndigheterna, näringslivet samt organisationerna och medborgarna. Verksamheten omfattar beredskap inför hot, hantering av störningssituationer och undantagsförhållanden samt återhämtning efter dem.

Begreppet övergripande säkerhet baserar sig på en bred säkerhetsuppfattning som täcker alla säkerhetsfrågor som innefattar hot som kan medföra betydande olägenhet eller risk för Finland och för dess befolkning. Den övergripande säkerheten beskriver principer som hänför sig till tryggheten av de för samhället vitala funktioner som statsförvaltningen har definierat.

Enligt säkerhetsstrategin för samhället är samhällets vitala funktioner följande: ledning av staten, internationell verksamhet, Finlands försvarsförmåga, den inre säkerheten, ekonomins och infrastrukturens funktionsförmåga, befolkningens utkomstskydd och handlingsförmåga samt mental kriställighet.

Med tanke på målen är det mycket viktigt att de åtgärder som avser övergripande säkerhet som vidtas i samhället bildar en ändamålsenlig och välfungerande helhet samt att samhällets resurser kan utnyttjas på ett effektivt sätt.

Den övergripande säkerheten är inte avsedd att vara ett rättsligt begrepp som ger verktyg att tilldela myndigheter eller andra organ befogenheter. Till denna del föreslås det inte några ändringar i grunderna för beredskapsarrangemangen eller i hur de olika myndigheternas befogenheter bestäms. De centrala begrepp som anknyter till den övergripande säkerheten presenteras i bilagan.

3 Den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen samt övriga strategier och program som hänför sig till den övergripande säkerheten

Förfarandet med säkerhets- och försvarspolitiska redogörelser fortsätter med utgångspunkt i en bred säkerhetsuppfattning. Eftersom den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse som ges till riksdagen linjerar den övergripande säkerheten på ett heltäckande och allomfattande sätt, är det ändamålsenligt att i regel utarbeta redogörelsen under regeringsperiodens andra år, i enlighet med riktlinjerna i regeringsprogrammet. I redogörelsen presenteras de centrala riktlinjer som på ett balanserat sätt styr verksamheten inom de förvaltningsområden som har anknytning till säkerhet. Målet är att redogörelsen i större utsträckning än för närvarande ska fungera som utgångspunkt för andra styrningsdokument och tydliggöra dokumentens inbördes

förhållande. Sådana bedömningar av den säkerhetspolitiska omvärlden som preciserar och uppdaterar redogörelsen och sådana program som krävs för att trygga samhällets vitala funktioner kan utarbetas vid behov.

Styrdokument som kompletterar redogörelsen och som är centrala med tanke på den övergripande säkerheten är bl.a säkerhetsstrategin för samhället, programmet för den inre säkerheten, statsrådets beslut om målen med försörjningsberedskapen samt övriga strategidokument som utarbetas inom de ansvariga förvaltningsområdena.

För sammanställandet av den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen tillsätter statsrådet en beredningsgrupp som leds av den statssekreterare som har utnämnts för statsministerns mandatperiod. Beredningen av redogörelsen sker i växelverkan med en parlamentarisk uppföljningsgrupp.

Inrikesministeriet leder beredningen av programmet för den inre säkerheten med utgångspunkt i en bred säkerhetsuppfattning. Kärnan i programmet utgörs av åtgärder för att förebygga och lösa säkerhetsproblem som hänför sig till den inre säkerheten, i synnerhet sådana som är särskilt viktiga med tanke på medborgarnas vardag. Programmet för den inre säkerheten ökar och förtydligar myndigheternas inbördes samarbete.

4 Ansvarsfördelningen inom den övergripande säkerheten

Statsrådet och ministerierna

Ärenden som gäller den övergripande säkerheten hör i regel till statsrådets behörighet på så sätt att uppgifterna har föreskrivits för ministeriernas verksamhetsområden.

Statsministern leder statsrådets verksamhet och ser till att beredningen och behandlingen av de ärenden som hör till statsrådet samordnas. De ärenden som gäller den övergripande säkerheten och som hör till statsrådet avgörs vid statsrådets allmänna sammanträde eller i det ministerium som saken gäller. Vid allmänt sammanträde avgörs vittsyftande och principiellt viktiga ärenden samt sådana andra ärenden vars betydelse kräver det.

Varje ministerium svarar inom sitt ansvarsområde för beredningen av sådana ärenden som anknyter till den övergripande säkerheten som hör till statsrådet och för att förvaltningen fungerar som sig bör. Ministeriernas ansvar stöder sig liksom deras strategiska uppgifter på den gällande lagstiftningen, och beskrivs i säkerhetsstrategin för samhället. I strategin fastställs de grunder för beredskapen som är gemensamma för alla ministerier.

Ärenden som gäller den övergripande säkerheten behandlas och samordnas förberedelsevis i ministerutskotten, vid behov vid regeringens aftonskola eller överläggning samt vid behov vid de gemensamma mötena för presidenten och statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska utskott.

I det beslutsfattande och den beredning av sakkomplex som gäller den övergripande säkerheten bistås statsrådets allmänna sammanträde och ministerierna av ministeriernas kanslichefer och kanslichefsmötet, medan kanslicheferna bistås av beredskapschefsmötet och av den säkerhetskommitté som kommer att inrättas.

Ministerutskotten

Utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskottet behandlar förberedelsevis viktiga ärenden som gäller utrikes- och säkerhetspolitiken och viktiga ärenden av annat slag vilka gäller Finlands relationer till främmande makter, viktiga ärenden som gäller den inre säkerheten i anslutning därtill samt viktiga ärenden som gäller totalförsvaret. Utskottet behandlar också frågor som gäller samordning av ärenden inom området för utskottets uppgifter. Utrikesministeriet är sekretariat för utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskottet.

De ärenden som behandlas i statsrådet bereds i det ministerium som saken gäller. I enlighet med 66 § i grundlagen leder statsministern statsrådets verksamhet och ser till att beredningen och behandlingen av de ärenden som hör till statsrådet samordnas. Statsministerns roll som den som leder statsrådet accentueras i störningssituationer och i beredskapen inför sådana, där det är av största vikt att det vidtas åtgärder som baserar sig på rätttidig information och att åtgärderna samordnas.

En del av de frågor som hör till området för den övergripande säkerheten berör till centrala delar de inbördes behörighetsförhållandena mellan republikens president och statsrådet. Enligt grundlagens 93 § leds Finlands utrikespolitik av republikens president i samverkan med statsrådet. Republikens president är överbefälhavare för Finlands försvarsmakt.

Utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskottets uppgiftsområde och sammansättning förblir oförändrade. De gemensamma mötena mellan utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskottet och republikens president ordnas på initiativ av presidenten eller statsministern i viktiga frågor som gäller det utrikes- och säkerhetspolitiska området, inklusive de viktigaste frågorna inom området för Europeiska unionens utrikes- och säkerhetspolitik. Frågor som hör till området för den övergripande säkerheten och som inte hör till ansvarsområdet för utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskottet behandlas under ledning av statsministern vid regeringens överläggningar och i de berörda ministerutskotten och ministerarbetsgrupperna. Om samordningen av beredskapsverksamheten i statsrådet föreskrivs det särskilt.

EU-ministerutskottet behandlar de ärenden som avgörs inom Europeiska unionen och som statsministern bestämmer att ska behandlas i utskottet eller som den minister till vars ansvarsområde det ärende som behandlas hör, tar upp till behandling i utskottet eller som det annars anses befogat att behandla i utskottet. I EU-ministerutskottet behandlas Finlands prioriteringar i frågor som gäller Europeiska unionen, inklusive EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik och EU-ärenden som hänför sig till den inre säkerheten.

Finansutskottet behandlar sådana ärenden som statsrådet bestämmer som på grund av sin ekonomiska eller övriga betydelse ska behandlas i statsrådets finansutskott innan de avgörs.

Finanspolitiska ministerutskottet behandlar ärenden som gäller den samhällsekonomiska utvecklingen samt allmänna finanspolitiska åtgärder, huvudriktlinjerna för den offentliga ekonomins utveckling samt andra finanspolitiska åtgärder i den omfattning som statsministern bestämmer.

Till regeringens politiska beredningsorgan hör utöver ministerutskotten vid behov dessutom *regeringens aftonskola, regeringens överläggning och regeringspartiernas ordförandes möte.*

De centrala, behöriga specialmyndigheterna

Statsrådet, dess ministerier och de behöriga myndigheterna ansvarar för den beredskapsverksamhet som hänför sig till den övergripande säkerheten, för att det vidtas åtgärder i störningssituationer och för ledningen av insatserna samt för återhämtningen, och följer i denna verksamhet allmänt godtagna principer.

Uppgifterna sköts utifrån normala befogenheter. I beredskapsverksamheten, vidtagandet av åtgärder och ledningen av störningssituationerna iakttas den gällande lagstiftningen. Den behöriga myndigheten ansvarar för den operativa verksamheten och för verksamhetsledningen och begär vid behov handräckning.

Ansvarsbördan inom den övergripande säkerheten fördelas på samtliga förvaltningsområden och ministerier. Till de viktigaste behöriga specialmyndigheterna med ansvar för den övergripande säkerheten hör bl.a. följande:

Till *utrikesministeriets* ansvarsområde hör utrikes- och säkerhetspolitiken, internationella relationer i allmänhet, biträdande vid samordningen av fördrag, handelspolitiken, biståndspolitik, tillvaratagande av medborgarnas intressen och konsulära tjänster utomlands samt internationella rättskipningsorgan.

Till uppgifterna för *Försvarsmakten*, som hör till försvarsministeriets ansvarsområde, hör det militära försvaret av Finland, stödande av andra myndigheter och deltagande i internationell militär krishantering. Om försvarsmaktens övriga uppgifter bestäms det särskilt. Den direkta ledningen av och tillsynen över försvarsmakten ankommer på kommandören för försvarsmakten. Huvudstaben är en myndighet som hör till statens centralförvaltning och försvarsmaktens ledningsstab. Huvudstaben leder och övervakar utförandet av de uppgifter som ankommer på försvarsmakten om inte något annat följer av behörigheten för kommandören för försvarsmakten.

Inrikesministeriet ansvarar för styrningen och övervakningen av *polisens* verksamhetsområde och för sådana uppgifter inom polisens verksamhetsområde som det föreskrivs särskilt att ankommer på ministeriet. Centralförvaltningsmyndighet under ministeriet är Polisstyrelsen som polisens högsta ledning. I anslutning till inrikesministeriet finns en delegation för polisärenden.

För utvecklandet och upprätthållandet av försörjningsberedskapen finns *Försörjningsberedskapscentralen*, som hör till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. I anslutning till centralen finns Försörjningsberedskapsrådet samt som permanenta samarbetsorgan sektorer och pooler som fungerar på samma sätt som kommittéer.

För tullverksamheten finns *tullverket* som är underställt finansministeriet. Vid tullverket finns en tullstyrelse för centralförvaltningen samt ett tulllaboratorium som lyder under styrelsen och för regionalförvaltningen tulldistrikt som lyder under styrelsen.

Gränsbevakningsväsendet är en till statens centralförvaltning hörande myndighet som står under inrikesministeriets ledning och tillsyn. Gränsbevakningsväsendet leds på inrikesministeriet av chefen för gränsbevakningsväsendet. Chefen underställda förvaltningsenheter är staben för gränsbevakningsväsendet, gränsbevakningssektionerna, sjöbevakningssektionerna, gräns- och sjöbevakningsskolan samt bevakningsflygdivisionen. Chefen för gränsbevakningsväsendet och staben för gränsbevakningsväsendet är riksomfattande gränsbevakningsmyndigheter.

Inrikesministeriet leder, styr och utövar tillsyn över *räddningsväsendet* samt tillgången till och nivån på dess tjänster, svarar för räddningsväsendets förberedelser och organisering i hela landet och samordnar de olika ministeriernas och ansvarsområdenas verksamhet inom räddningsväsendet och dess utveckling. Företrädare för statliga räddningsmyndigheter är inrikesministeriets räddningsöverdirektör och de tjänstemän vid inrikesministeriet och regionförvaltningsverket som denne förordnat.

Social- och hälsovårdsministeriet och dess ansvarsområde ansvarar för hanteringen av säkerhetshot bl.a. i anslutning till strålsäkerhet, bekämpning av epidemier, frågor som gäller miljö- och hälsoskydd, prehospitala tjänster samt tryggnad av befolkningens utkomstskydd.

Ämbetsverk och inrättningar som är underställda social- och hälsovårdsministeriet och som har ett centralt ansvar för säkerhetsfrågor är *Strålsäkerhetscentralen*, Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet *Fimea*, Institutet för hälsa och välfärd samt Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården *Valvira*.

Utöver ovannämnda myndigheter finns det också andra behöriga myndigheter som har ansvar för den övergripande säkerheten (t.ex. *Livsmedelssäkerhetsverket*).

5 Beredskap som en del av den övergripande säkerheten

Säkerhetskommittén

Som permanent samarbetsorgan för den föregripande beredskap som hänför sig till den övergripande säkerheten inrättas en säkerhetskommitté. Säkerhetskommittén ska vara mer sektorsöverskridande och ha en bredare bas än den nuvarande säkerhets- och försvarskommittén.

Till kommitténs uppgifter ska höra

- att bistå statsrådet och ministerierna inom statsrådet i den beredskap som syftar till att hantera den övergripande säkerheten och i samordningen av denna beredskap,
- att följa och bedöma de konsekvenser förändringarna i Finlands säkerhets- och försvarspolitiska omvärld och i samhället har för arrangemangen kring den övergripande säkerheten,
- att följa de olika förvaltningsområdenas och förvaltningsnivåernas åtgärder för att upprätthålla och utveckla beredskapsarrangemangen i anslutning till den övergripande säkerheten,
- att vid behov samordna omfattande och viktiga sakkomplex som gäller beredskapen, som t.ex. samordningen av den nationella beredskapen och utvecklandet av samarbetsformer, verksamhetsmodeller, forskning och övningsverksamhet.

För genomförande av sitt uppdrag kan kommittén ge utlåtanden och ta initiativ i frågor som hänför sig till den övergripande säkerheten och i frågor som avser samordningen av omfattande och viktiga sakkomplex som gäller den föregripande beredskapen.

Exempel på beredskapsverksamhet är bl.a. beredskapsplaner och planer för hanteringen av störningssituationer, tekniska och strukturella förberedelser inför undantagsförhållanden eller störningssituationer, samarbets- och verksamhetsmodeller, utbildning och övningar samt

reservering av utrymmen och kritiska resurser. Planeringen av kommunikationen och informationshanteringen under undantagsförhållanden och störningssituationer är en del av beredskapsverksamheten. Till säkerhetskommitténs centrala uppgifter hör bl.a. att sörja för den samordning som behövs vid beredningen av de viktigaste strategierna som gäller säkerheten.

Eftersom kommittén är ett administrativt sidorgan hör varken ledningen av en störningssituation eller något annat slags krissituation eller undantagssituation eller styrningen av verksamheten i samband därmed till dess uppgifter. De behöriga myndigheterna ansvarar för beredskapen och för styrningen av verksamheten inom sitt eget förvaltningsområde.

Tillsättandet av kommittén påverkar inte systemet för behandling av frågor som hänför sig till Europeiska unionen och inte heller den beredning som sker i utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskottet. De ärenden som behandlas i EU-ministerutskottet bereds på tjänstemannanivå i kommittén för EU-ärenden och i de beredningssektioner som lyder under kommittén. Samarbetet med riksdagen sker också i fortsättningen utifrån de riktlinjer som godkänts för behandlingen av EU-ärenden..

Medlemmar i säkerhetskommittén är den statssekreterare som har utnämnts för statsministerns mandatperiod, kanslicheferna vid ministerierna, kanslichefen vid republikens presidents kansli, chefen för huvudstaben, chefen för gränsbevakningsväsendet Försörjningsberedskapscentralens verkställande direktör, räddningsöverdirektören, polisöverdirektören och tullstyrelsens generaldirektör. Statsrådet kan dessutom kalla in representanter för näringslivet (bl.a. ordföranden för Försörjningsberedskapsrådet) och andra personer som medlemmar i kommittén för en mandatperiod av högst fyra år. Som permanent sakkunniga i kommittén verkar bl.a. chefen för avdelningen för EU-ärenden och chefen för kommunikationsavdelningen vid statsrådets kansli. Dessutom anlitar kommittén andra sakkunniga i den omfattning den behöver.

Samarbetet med näringslivet och organisationerna intensifieras. Vid behov kallar kommittén representanter för näringslivet och organisationerna till sina möten.

Säkerhetskommittén inrättas av statsrådet och placeras i samband med försvarsministeriet. Säkerhetskommittén och dess ordförande tillsätts på föredragning från försvarsministeriet. Vid säkerhetskommittén tillsätts ett sekretariat som har uppgiften som huvudsyssla och där sakkunskapen i beredskapsfrågor från samhällets olika sektorer och nivåer är företrädd. Utöver detta kan kommittén ha sekreterare som har uppgiften som bisyssla. Statsrådets allmänna sammanträde utser generalsekreteraren för kommittén samt de övriga sekreterare som har uppgiften som huvudsyssla. Ärenden som gäller säkerhetskommittén och dess sekretariat behandlas i och föredras från försvarsministeriet.

Att säkerhetskommitténs uppgiftsområde utvidgas till att omfatta den övergripande säkerheten innebär emellertid ingen ändring av grunderna för beredskapsarrangemangen eller av försvarsministeriets uppgift när det gäller samordningen av totalförsvaret.

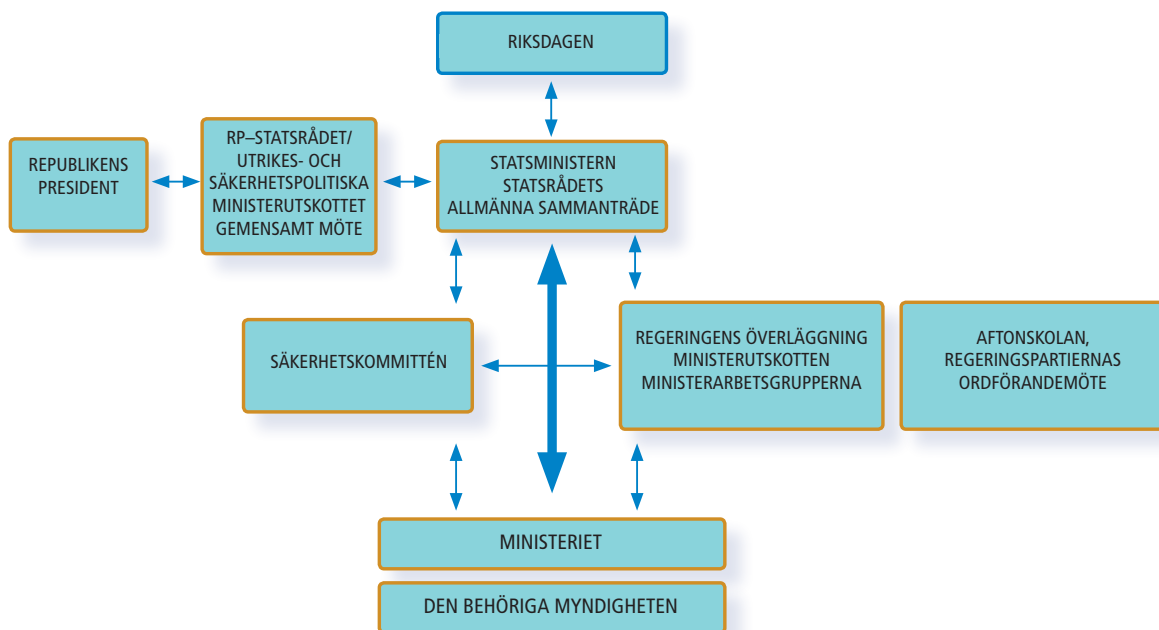
Säkerhetskommitténs utlåtanden och initiativ och behövliga förslag till samordning av sakkomplex som gäller beredskapen (exempelvis strategier och genomförandeprogram) behandlas i och föredras för avgörande från det ministerium till vars ansvarsområde ärendet enligt sakinnehållet hör. Vittsyftande och principiellt viktiga beredskapsärenden som gäller flera än ett ministeriums ansvarsområde behandlas i och föredras för avgörande från statsrådets kansli. Avsikten är emellertid inte att under denna regeringsperiod ändra arbetsfördelningen mellan försvarsministeriets och statsrådets kansli i fråga om ärenden som föredras. Avsikten är att bl.a. statsrådets principbeslut om en strategi för cybersäkerhet och ett eventuellt principbeslut om en ny säkerhetsstrategi för samhället ska föredras från försvarsministeriet och att den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen ska föredras från statsrådets kansli.

De behöriga beredskapsmyndigheterna

Statsrådet, statliga förvaltningsmyndigheter, statens självständiga offentligrättsliga inrättningar, övriga statsmyndigheter och statliga affärsverk samt kommunerna, samkommunerna och kommunernas övriga sammanslutningar ska genom beredskapsplaner och förberedelser samt genom andra åtgärder säkerställa att deras uppgifter kan skötas så väl som möjligt också i störningssituationer och under undantagsförhållanden.

Förberedelserna leds och övervakas av statsrådet samt av varje ministerium inom sitt ansvarsområde. Avsikten är att särskilda bestämmelser om statsrådets samordning av förberedelserna ska utfärdas i reglementet för statsrådet. Varje ministerium samordnar förberedelserna inom sitt eget ansvarsområde. Till ministeriernas kanslichefers uppgifter hör att sörja för den allmänna säkerheten inom ministeriet och dess förvaltningsområde samt för beredskapen. När det gäller beredskapen ska ministerierna vid behov samarbeta vid beredningen av ärenden. Det ministerium till vars ansvarsområde ärendet huvudsakligen hör svarar för ordnandet av samarbetet. Beredskapscheferna vid ministerierna har en central roll i ministeriernas beredskapsverksamhet, och beredskapschefsmötet är ett samarbetsorgan som stöder ministeriernas beredskapsverksamhet. Beredskapssekreterarmötet bistår beredskapschefsmötet och bereder ärendena.

Bild 1 Beredskap inför hot mot den övergripande säkerheten

6 Hantering av störningssituationer

Vid hanteringen av störningssituationer följs den gällande lagstiftningen och de principer som läggs fram i säkerhetsstrategin för samhället. Utgångspunkten är den att man fungerar med den myndighetsorganisation och enligt de verksamhetsmodeller som tillämpas under normala förhållanden.

Den behöriga myndigheten leder den operativa verksamheten. Den ansvariga myndigheten inleder åtgärderna för att hantera störningssituationen och ger exakt information om situationen i rätt tid och på överenskommet sätt. Övriga myndigheter deltar i verksamheten och ger i enlighet med författningarna handräckning i den omfattning som hanteringen av situationen kräver. Vid sidan av de operativa insatserna accentueras i samband med hanteringen av störningssituationer säkerställandet av informationsgången mellan aktörerna, samt att statsledningen informeras. Den behöriga myndigheten svarar också för kommunikationen.

Riksdagen informeras av statsministern och av de övriga statsrådsmedlemmarna i de olika skedena av hanteringen av störningssituationen. Riksdagen deltar i behandlingen av ärenden när den behandlar regeringspropositioner, budgetpropositioner, redogörelser, meddelanden, upplysningar från statsministern och statsrådets skrivelser. Vid allvarliga störningssituationer har riksdagen i praktiken så snabbt som möjligt underrättats officiellt genom en upplysning från statsministern.

Republikens president får av statsministern och av de övriga statsrådsmedlemmarna de utredningar som behövs om alla aktuella ärenden som hänför sig till republikens presidents beslutanderätt och till ledningen av utrikespolitiken. Republikens president stadfäster lagar och fattar utifrån statsrådets förslag till avgörande beslut om att Finland ska delta i militär krishantering och om att deltagande ska upphöra samt beslut om att försätta militära avdelningar i hög beredskap. Republikens president beslutar också i militära kommandomål på det sätt som bestäms i lagen om försvarsmakten. Statsrådet konstaterar i samverkan med republikens president att en störningssituation i landet har utvecklats så att det råder undantagsförhållanden.

Statsministern leder statsrådets verksamhet och ser till att beredningen och behandlingen av de ärenden som hör till statsrådet samordnas, samt för ordet vid statsrådets allmänna sammanträde, vid regeringens överläggning och i ministerutskotten. En minister är chef för ett ministerium eller behandlar ärenden som hör till ministeriernas ansvarsområden. Ministern ansvarar för att statsministern och de övriga ministrarna informeras om ärenden som hör till ministerns ansvarsområde och om åtgärder som har vidtagits med anledning av dem.

De beslut som krävs för hanteringen av situationen ska fattas av statsrådets allmänna sammanträde, det berörda ministeriet eller av någon annan behörig myndighet.

Varje ministerium svarar inom sitt ansvarsområde för beredningen av de ärenden som hör till statsrådet och för att förvaltningen fungerar som sig bör. Ministeriet leder verksamheten på sitt ansvarsområde och samarbetar vid behov med de övriga förvaltningsområdena. För den allmänna samordningen av hanteringen av störningssituationer ansvarar statsrådets kansli som en del av sin uppgift att biträda statsministern vid den allmänna ledningen av statsrådet.

Ministern har ansvar för beredningen av ärenden inom sitt verksamhetsområde, för att förvaltningen fungerar som sig bör, för det samarbete som behövs och för beslut i ministeriet som hör till ministerns behörighet. Ministern ansvarar dessutom för sådana ärenden som på föredragning har förts för avgörande till och har avgjorts vid statsrådets allmänna sammanträde

och vilka ministern har varit med och beslutat om, och i fråga om vilka han eller hon inte har anmält en avvikande mening.

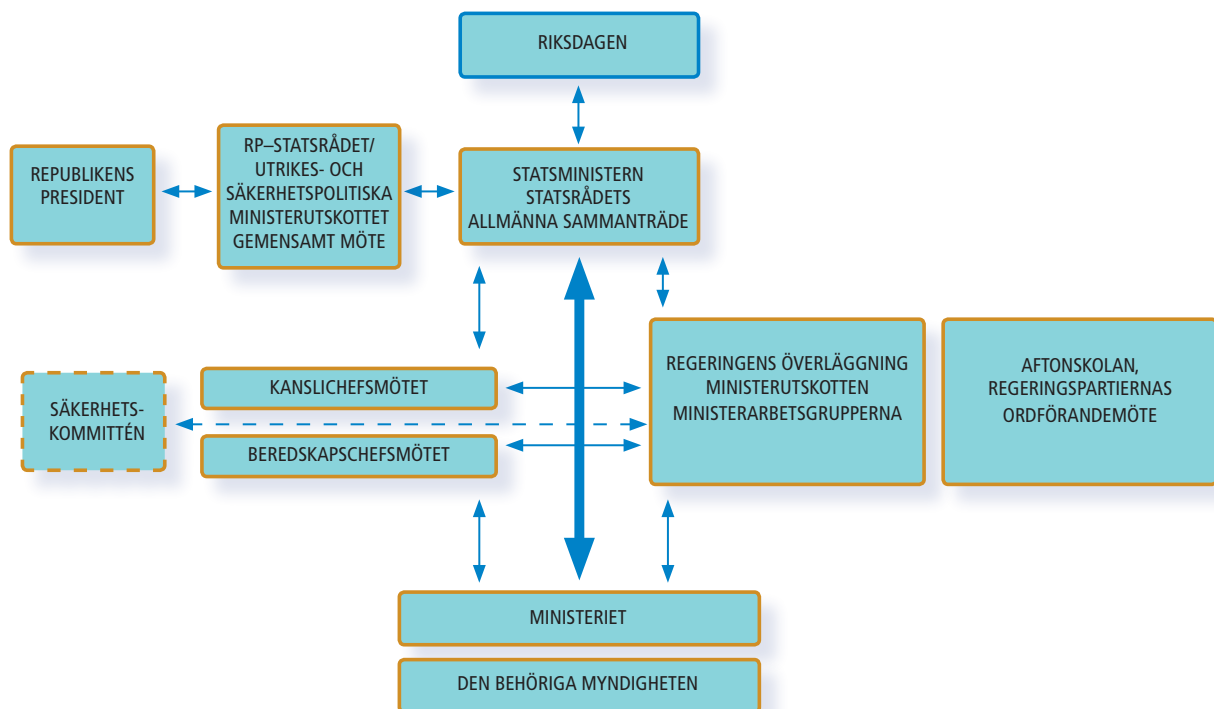
Frågan om till vilket ministerium ett ärende hör – eller vilket ministerium som handlägger ett vittbärande ärende – avgörs vid behov vid statsrådets allmänna sammanträde.

Som stöd för den beredning som anknyter till hanteringen av störningssituationer kan ministerutskotten, kanslichefsmötet, beredskapschefsmötet och ministeriernas permanenta samsamarbetsorgan anlitas. Beroende på störningssituationen kan vid behov också säkerhetskommitténs sakkunskap anlitas. I praktiken har regeringens överläggning visat sig vara ett effektivt verktyg när det gäller att säkerställa informationsgången och diskussionen om fortsatta åtgärder inom de olika förvaltningsområdena. Till säkerhetskommitténs uppgifter hör inte ledningen eller styrningen av störningssituationer eller undantagssituationer.

Till kanslichefens uppgifter hör att sörja för den allmänna säkerheten inom ministeriet och dess förvaltningsområde samt för beredskapen. Ministeriernas beredskapschefer bistår kanslicheferna i hanteringen av störningssituationer. Beredskapsschefsmötets centrala uppgift i störningssituationer är att stödja den behöriga myndigheten, statsrådet och dess ministerier samt att vid behov göra förslag om samordning av åtgärder. Beredskapschefsmötena kan antingen hållas regelbundet eller i enlighet med modellen för hantering av störningssituationer. Dessutom kan det vid ministerierna eller de andra behöriga myndigheterna finnas ledningsgrupper som när hanteringen av en störningssituation kräver det kan samlas också i en sammansättning som breddats med intressegrupper. Kanslichefsmötet som arbetar under ledning av statsministerns statssekreterare och beredskapschefsmötet stöder ledningen av hanteringen av störningssituationer, och deras uppgifter kommer att definieras noggrannare i bestämmelserna.

Beredskapsarrangemangen inom de olika förvaltningsområdena bildar den stomme utifrån vilken myndigheterna reagerar på störningssituationer. Statsrådets lägescentral är kontaktenhet. Lägescentralen samordnar vid behov upprättandet av en lägesbild, tillsammans med den ansvariga myndigheten och med de andra myndigheter som deltar i hanteringen av en störningssituation.

Bild 2 Modell för hantering av störningssituationer

7 Tillgång till information, lägesbild och kommunikation

Tillgången till korrekt information och en tillförlitlig lägesbild skapar förutsättningar för beslutsfattande. De ledningsarrangemang som gäller vid störningssituationer och undantagsförhållanden och den lägesuppfattning som stöder arrangemangen hör till de delar av den övergripande säkerheten som är centrala med tanke på krisberedskapen i samhället. Eftersom störningssituationer kan ha vittgående konsekvenser på verksamhetsområdet för flera förvaltningsområden krävs det förmåga att sammanställa och förmedla en sektorsöverskridande och samordnad lägesbild.

Lägesbilden är en av de viktigaste beslutsgrunderna på alla verksamhetsnivåer. En tillförlitlig lägesbild, dvs. den behöriga myndighetens uppfattning om det inträffade och de faktorer som påverkat det och en bedömning av utvecklingsalternativen, är en nödvändig förutsättning för beslutsfattandet på alla nivåer. Den behöriga myndigheten har det operativa ansvaret. Informationen måste i ett tidigt skede förmedlas till statsledningen. Statsledningen eller någon annan myndighet kan ha information som den behöriga myndigheten inte har: därför måste informationsgången till den behöriga myndigheten säkerställas.

Utöver den behöriga myndighetens lägesrapporter måste statsledningen få tillförlitliga uppgifter för att hantera helheten. Lägesbildsverksamheten bör utvecklas så att statsförvaltningen under alla förhållanden förfogar över en tidsenlig och vid behov analyserad lägesbild. Lägesbilden sammanställs med utgångspunkt i myndigheternas lägesbilder och öppna källor.

Till statsrådets kanslis strategiska uppgifter hör att upprätthålla statsrådets lägesbild. I detta syfte finns vid statsrådets kansli statsrådets lägescentral, som tar fram information om händelser i realtid och skapar en lägesbild för statförvaltningen som har sammanställts utifrån

uppgifter från de behöriga myndigheterna. Lägescentralen sammanför uppgifter från olika förvaltningsområden och lämnar utgående från dem en rapport till statsledningen. På motsvarande sätt förmedlar lägescentralen information om helheten till de behöriga myndigheterna och till andra myndigheter.

Statsrådets lägescentral kommer att omorganiseras. Lägescentralens verksamhets- och ledningsmodeller samt informationsgången ses över så att de motsvarar de krav som den förändrade omvärlden ställer. I översynen ska informationsgången mellan statsrådet och de behöriga myndigheterna, de ändringar av bestämmelserna som verksamheten förutsätter samt de informationssystem som stöder verksamheten beaktas.

Informationsgången ska säkerställas genom lagstiftning så att statsrådets lägescentral och det berörda ministeriet har rätt att få, och myndigheterna en aktiv skyldighet att lämna, de uppgifter för att informera statsledningen som behövs för att förutse och hantera en viss situation (inklusive säkerhetsklassificerat material). Informationen ska förmedlas till statsledningen och till andra relevanta aktörer på ett effektivt sätt och så att informationssäkerheten tryggas. Statsrådets lägescentral ska också nyttiggöra information som fås från öppna källor. Lägescentralen ska förmedla den sammanställda informationen till den behöriga myndigheten och till andra myndigheter. Lägescentralen ska dessutom vara Finlands nationella kontaktenhet för verksamheten i EU och inom andra internationella nätverk, på det sätt som föreskrivs särskilt

Som stöd för statsledningens allmänna lägesbild vid statsrådets kansli ska lägesbildsfunktionen sammanställa och vid behov samordna de föregripande översikter från de ministerier och behöriga myndigheter som hanterar säkerhetsfrågor som gäller frågor som är centrala med tanke på den övergripande säkerheten.

Lägesbildsverksamheten vid ministerierna och de behöriga myndigheterna kommer att utvecklas. I samband med detta planeras och genomförs verksamhetsmodellerna för ministeriernas och de behöriga myndigheternas lägesbild och säkerställandet av informationsgången så, att de kan samköras med funktionerna vid statsrådets lägescentral. Målet är att säkerställa en snabb informationsgång och se till att statsledningen snabbt får en lägesbild.

En effektiv, rättidig och tillförlitlig extern och intern kommunikation är en väsentlig del av hanteringen av störningssituationer och undantagsförhållanden. Med hjälp av goda samarbetsförfaranden måste det säkerställas att kommunikationen överensstämmer med den kommunikation som den myndighet som leder situationen förmedlar.

Varje ministerium svarar för den kommunikation som gäller den egna verksamheten och för samordningen av kommunikationen inom förvaltningsområdet. Kommunikationsavdelningen vid statsrådets kansli svarar för regeringens och statsministerns kommunikation samt för samordningen av statsrådets kommunikation. Kommunikationsavdelning har en representant vid ministeriernas beredskapschefsmöten och kanslichefsmöten, vid regeringens överläggning, i de relevanta ministerutskotten och i säkerhetskommittén. Frågor som gäller samarbetet kring statsrådets kommunikation behandlas även vid mötena mellan ministeriernas kommunikationsdirektörer.

I störningssituationer är det viktigt att alla kommunikationsmedel och kanaler som står till myndigheternas förfogande används på ett flexibelt och heltäckande sätt. Inom kommunikationsberedskapen bör man särskilt beakta de hotmodeller som ansluter till det moderna samhällets tekniska störningskänslighet.

Hur kommunikationen genomförs och vilka effekter den har ska regelbundet följas upp och utvärderas. Den systematiska uppföljningen och utvärderingen ska särskilt betjäna den strategiska ledningen av kommunikationen under både normala förhållanden och undantagsförhållanden.

8 Ändringar av lagstiftningen som reformen kräver

De reformer som kommer att genomföras med utgångspunkt i principbeslutet gäller begreppet övergripande säkerhet, effektiviseringen av den helhetsbetonade hanteringen av säkerheten, statsrådets lägesbildsverksamhet och utvecklande av verksamheten på samarbetsforumen för den övergripande säkerheten. Dessutom fastställs praxis för utarbetande av de dokument som är centrala med tanke på den övergripande säkerheten samt dokumentens inbördes relation.

Vid bedömningen av behovet av lagändringar ska åtminstone följande förordningar beaktas: reglementet för statsrådet (3.4.2003/262), statsrådets förordning om statsrådets kansli (4.4.2007/393), statsrådets förordning om säkerhets- och försvarskommittén (10.4.2003/288) och statsrådets förordning om Delegationen för försvarsundervisning (4.5.2006/329). Dessutom kräver omorganiseringen av verksamheten vid statsrådets lägescentral att lagstiftningen ändras.

BILAGA Statsrådets principbeslut om den övergripande säkerheten

BEGREPP INOM DEN ÖVERGRIPANDE SÄKERHETEN

1 Övergripande säkerhet

Övergripande säkerhet är ett måltillstånd där de hot som riktas mot den nationella suveräniteten och befolkningens levnadsmöjligheter och mot andra vitala funktioner i samhället kan hanteras. Samhällets vitala funktioner tryggas genom samarbete mellan myndigheter, näringsliv och organisationer.

Hanteringen av den övergripande säkerheten innefattar beredskap inför hot, störnings- och krisledning samt återhämtning efter störningar och kriser.

2 En bred säkerhetsuppfattning

Alla säkerhetsfrågor som innefattar hot som kan medföra betydande olägenhet eller risk för Finland, dess befolkning och samhället.

3 Samordning av funktioner; samordning

Samarbete som sker i syfte att utbyta information och sammanjämka funktioner med sikte på att nå ett gemensamt mål.

4 Samhällets vitala funktioner; vital funktion

En för samhällsverksamheten nödvändig funktion. Enligt säkerhetsstrategin för samhället (statsrådets principbeslut 16.12.2010) är samhällets vitala funktioner ledning av staten, internationell verksamhet, Finlands försvarsförmåga, den inre säkerheten, ekonomins och infrastrukturens funktionsförmåga, befolkningens utkomstskydd och handlingsförmåga samt mental kristållighet.

5 Inre säkerhet

Ett samhällstillstånd där var och en kan åtnjuta de rättigheter och friheter som rättssystemet garanterar utan att känna befogad rädsla och otrygghet på grund av brottslighet, störningar, olyckor eller fenomen och förändringar i det finska samhället eller i den internationaliserade världen.

6 Totalförsvaret

Alla de militära och civila åtgärder genom vilka Finlands nationella suveränitet samt befolkningens levnadsmöjligheter och säkerhet tryggas mot ett yttre hot, ett hot som förorsakas av andra stater eller något annat hot.

Samordningen av totalförsvaret omfattar samordning av de åtgärder inom den offentliga sektorn, dvs. statsrådet, statens myndigheter och kommunerna, och inom den privata sektorn samt den frivilliga verksamhet som medborgarna deltar i som syftar till att upprätthålla samhällets vitala funktioner i alla situationer.

7 Beredskap

Den verksamhet genom vilken det säkerställs att uppgifterna kan skötas så väl som möjligt i alla situationer. Bestämmelser om skyldighet att vidta förberedelser för verksamhet under undantagsförhållanden finns i 12 § i beredskapslagen. Under undantagsförhållanden är utgångspunkten den att man fungerar med den myndighetsorganisation som tillämpas under normala förhållanden. Under undantagsförhållanden kan myndigheternas uppgifter förändras eller uppgiftsbelastningen öka. Eventuellt måste också uppgifter utföras med en snävare tidtabell. För att hantera förändringar krävs det att man redan under normala förhållanden har beredskap för undantagsförhållanden. En kris kan också uppstå så plötsligt att man måste ha beredskap för den i förväg. Beredskapen för undantagsförhållanden har ofta också ett nära samband med den verksamhetsplanering som gäller exceptionella situationer, vilka är lindrigare än undantagsförhållanden.

Som exempel på beredskapsverksamhet kan nämnas beredskapsplaner, tekniska och strukturella förberedelser inför undantagsförhållanden, utbildning och övningar samt reservering av lokaler och kritiska resurser. Planeringen av kommunikationen och informationshanteringen under undantagsförhållanden är en del av beredskapsverksamheten. En annan viktig del av beredskapen är att det utfärdas anvisningar om beredskap. Myndigheten får utan särskilt beordrande utfärda anvisningar på området för sin lagstadgade uppgift.

8 Försörjningsberedskap

Tryggande av ekonomiska funktioner samt tekniska system i anslutning till dem som är nödvändiga för befolkningens utkomst, landets näringsliv och landets försvar med tanke på undantagsförhållanden och därmed jämförbara allvarliga störningar.